

CZU: 37.013.42:004:340(478)

DOI: 10.36120/2587-3636.v40i2.53-62

EVOLUȚIA CADRULUI TERMINOLOGIC PRIVIND TICE ÎN ACTELE NORMATIVE ȘI STRATEGICE NAȚIONALE

Angela GLOBA, dr., conf. univ.

<https://orcid.org/0000-0002-2653-0320>

Ala GASNAȘ, dr., conf. univ.

<https://orcid.org/0000-0002-7174-7027>

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

Rezumat. În acest articol se propune un studiu referitor la evoluția definițiilor din domeniul tehnologiilor informaționale și comunicaționale, inclusiv cele pentru domeniul educațional. Autorii scot în evidență dezvoltarea, concretizarea noțiunilor în legislația din Republica Moldova.

Cuvinte cheie: tehnologii informaționale și comunicaționale în educație, strategii naționale, lege, politică, sistem educațional.

THE EVOLUTION OF THE TERMINOLOGICAL FRAMEWORK RELATED TO ICT IN NATIONAL NORMATIVE AND STRATEGIC DOCUMENTS

Abstract. This paper presents an analytical overview of the evolving definitions within the field of information and communication technologies, with particular emphasis on their application in the educational domain. The authors underscore the progressive development and formalization of related concepts within the legislative framework of the Republic of Moldova.

Keywords: information and communication technologies in education, law, policy, educational system.

Introducere

Definirea clară, coerentă și actualizată a noțiunilor din domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor (TIC) în actele normative reprezintă un element esențial pentru fundamentarea politicilor educaționale și a strategiilor de dezvoltare durabilă în Republica Moldova. Într-un context marcat de transformări digitale accelerate și de integrarea tot mai profundă a TIC în procesele educaționale, economice și sociale, alinierea terminologică la standardele internaționale devine o condiție indispensabilă pentru asigurarea interoperabilității, transferului de bune practici și participării active în cadrul parteneriatelor regionale și globale.

Lipsa unei terminologii unitare sau utilizarea unor concepte ambigue poate genera interpretări eronate, implementări ineficiente și discrepanțe între cadrul legislativ și realitățile din teren. Astfel, corelarea definițiilor naționale cu cele regăsite în documentele internaționale emise de organisme precum UNESCO, OECD sau Uniunea Europeană contribuie la uniformizarea discursului juridic și educațional, facilitând adoptarea unor politici coerente și evaluarea comparabilă a progreselor înregistrate.

În același timp, o definire riguroasă a noțiunilor TIC în legislația Republicii Moldova sprijină procesul de modernizare curriculară, formarea continuă a cadrelor didactice,

precum și integrarea eficientă a resurselor digitale în activitatea instructiv-educativă. În acest sens, dezvoltarea unei terminologii aliniate la tendințele internaționale nu este doar o necesitate tehnică, ci și o premisă pentru promovarea echității, calității și relevanței educației în era digitală.

Analiza actelor normative din Republica Moldova privind definirea noțiunilor din domeniul TIC

Documentul de bază care reglementează educația, sistemul educațional din Republica Moldova este Codul Educației al Republicii Moldova [1] cu toate modificările în vigoare. Prezentul cod stabilește cadrul juridic al raporturilor privind proiectarea, organizarea, funcționarea și dezvoltarea sistemului de educație din Republica Moldova [1, art.1].

Legea Nr. 467 din 21.11.2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat [2] oferă o serie de definiții legate de tehnologiile informaționale și comunicaționale (TIC). Această lege stabilește regulile de bază și condițiile de activitate în domeniul creării și dezvoltării infrastructurii informaționale naționale ca mediu de funcționare al societății informaționale din Republica Moldova, reglementează raporturile juridice care apar în procesul de creare, formare și utilizare a resurselor informaționale automatizate de stat, a tehnologiilor, sistemelor și rețelelor informaționale [2, art.1 (1)]. Articolul 3 al acestei legi conține un set vast de definiții, cele relevante studiului sunt reflectate în figura 1.

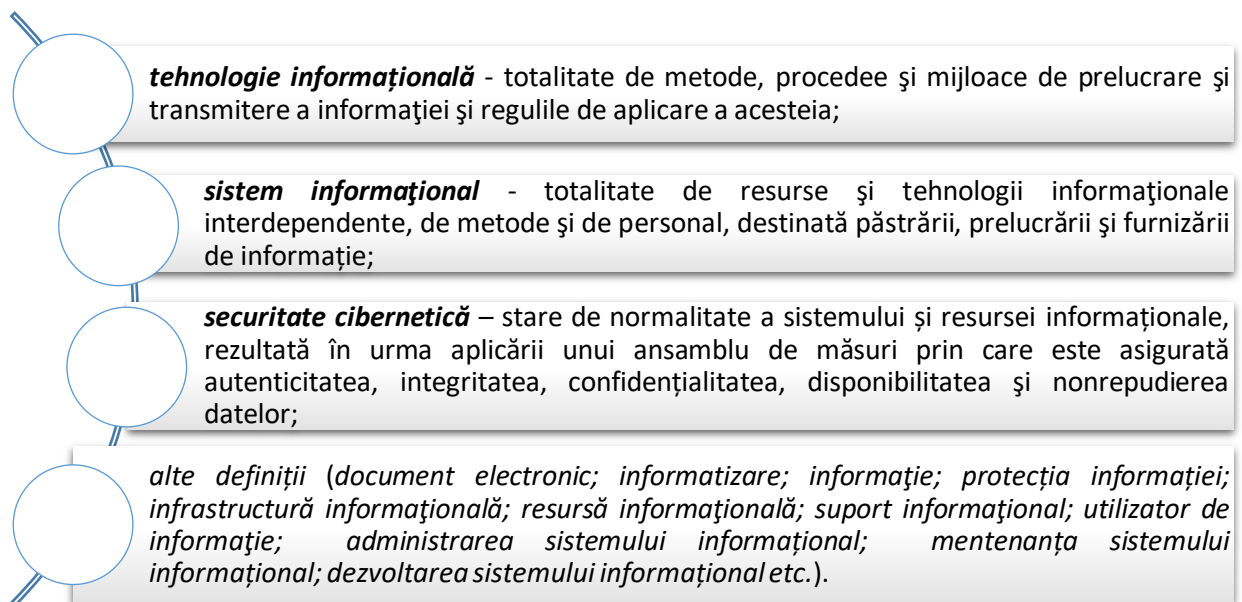

Figura 1. Definiții stipulate în Legea Nr. 467 din 21.11.2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat

Strategia Națională de edificare a societății informaționale „Moldova electronică” [3] aprobată prin HG Nr. 255 din 09.03.2005 include definițiile de *cultură electronică* și *educației electronice* (fig. 2).

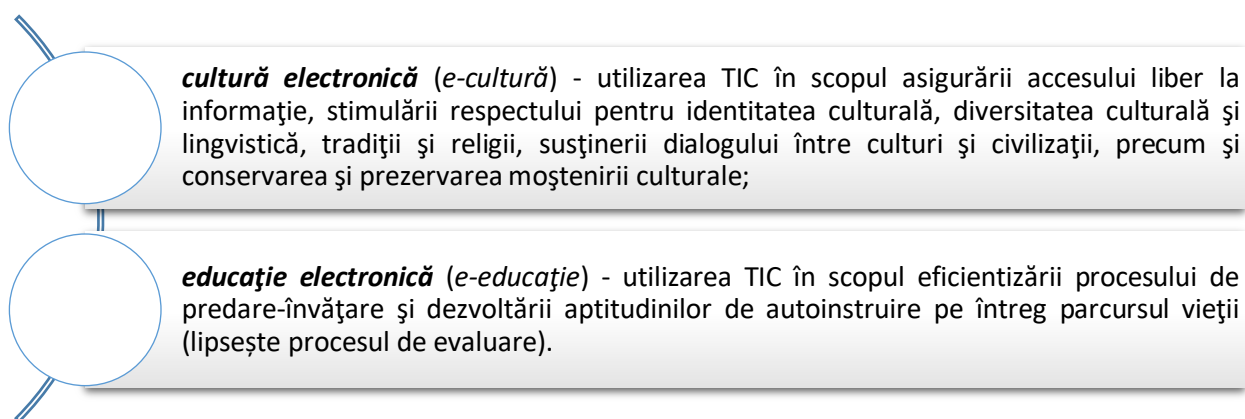

Figura 2. Definiții stipulate în Strategia Națională de edificare a societății informaționale „Moldova electronică”

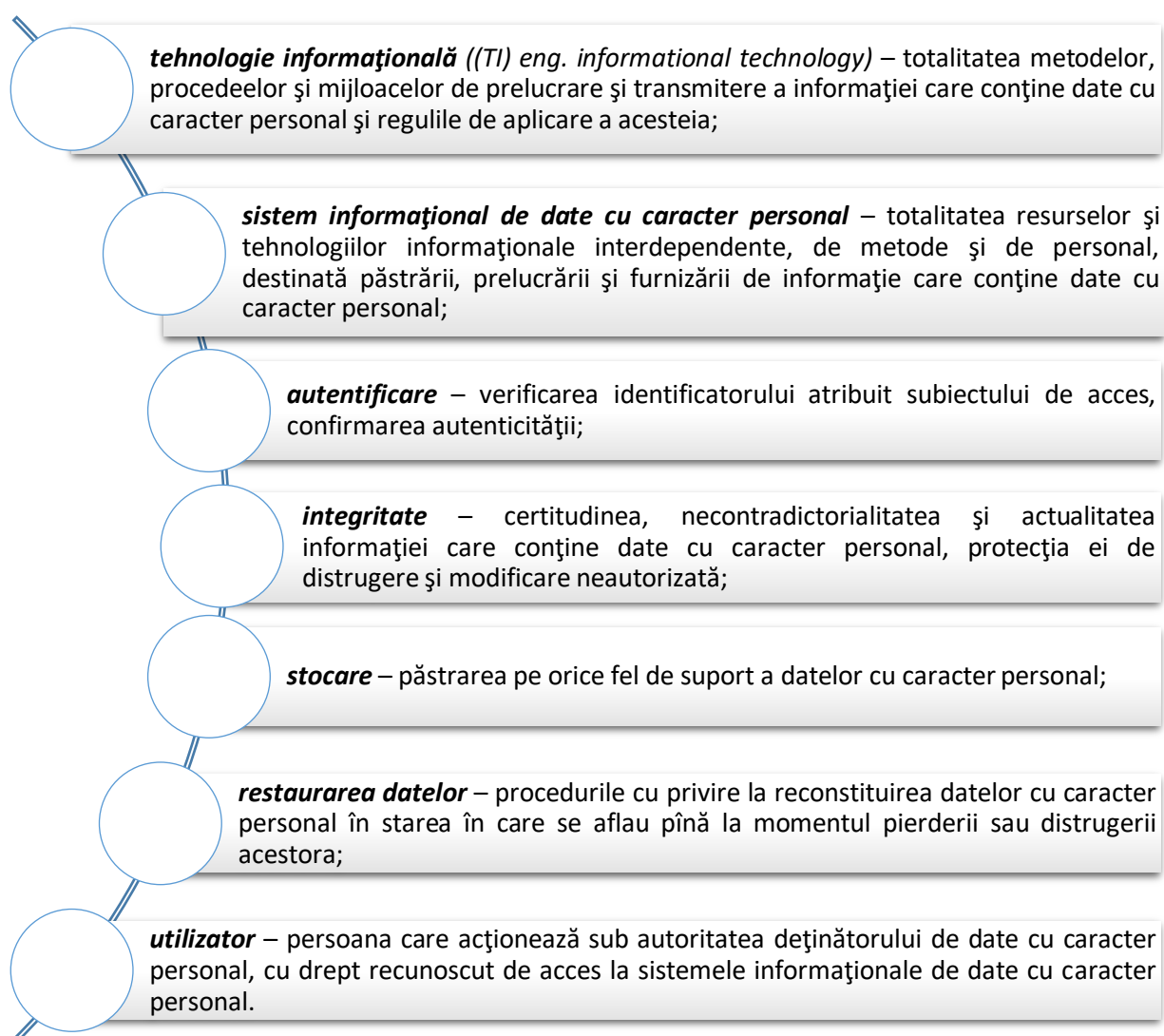

Figura 3. Definiții stipulate în HG nr. 1123 din 14.12.2010

Ulterior, în 2010 prin HG nr. 1123 din 14.12.2010 privind aprobarea Cerințelor față de asigurarea securității datelor cu caracter personal la prelucrarea acestora în cadrul sistemelor informaționale de date cu caracter personal [4] setul de definiții TIC este

completat cu definițiile indicate în figura 3. Definițiile *tehnologie informațională* și *sistem informațional de date cu caracter personal* sunt completate cu „care conține date cu caracter personal” față de definițiile stipulate în Legea Nr. 467 din 21.11.2003. De asemenea, sunt definite: *politica de securitate a datelor cu caracter personal* – document, elaborat de către deținătorul de date cu caracter personal, care oferă o descriere precisă a măsurilor de securitate și trăsăturilor de protecție selectate pentru securitatea datelor, ținându-se cont de potențialele pericole pentru datele cu caracter personal prelucrate și riscurile reale la care sunt expuse acestea; *protecția informației contra acțiunilor neintenționate* – ansamblu de măsuri orientate spre prevenirea acțiunilor neintenționate, provocate de erorile utilizatorului, defectele mijloacelor tehnico-aplicative, fenomenele naturii sau alte cauze ce nu au ca scop direct modificarea informației, dar care conduc la distorsiunea, distrugerea, copierea, blocarea accesului la informație, precum și la pierderea, distrugerea acesteia sau la defectarea suportului material al informației care conține date cu caracter personal.

Legea nr. 91 din 27.06.2014 privind semnătura electronică și documentul electronic [5] oferă setul de definiții specificate în figura 4.

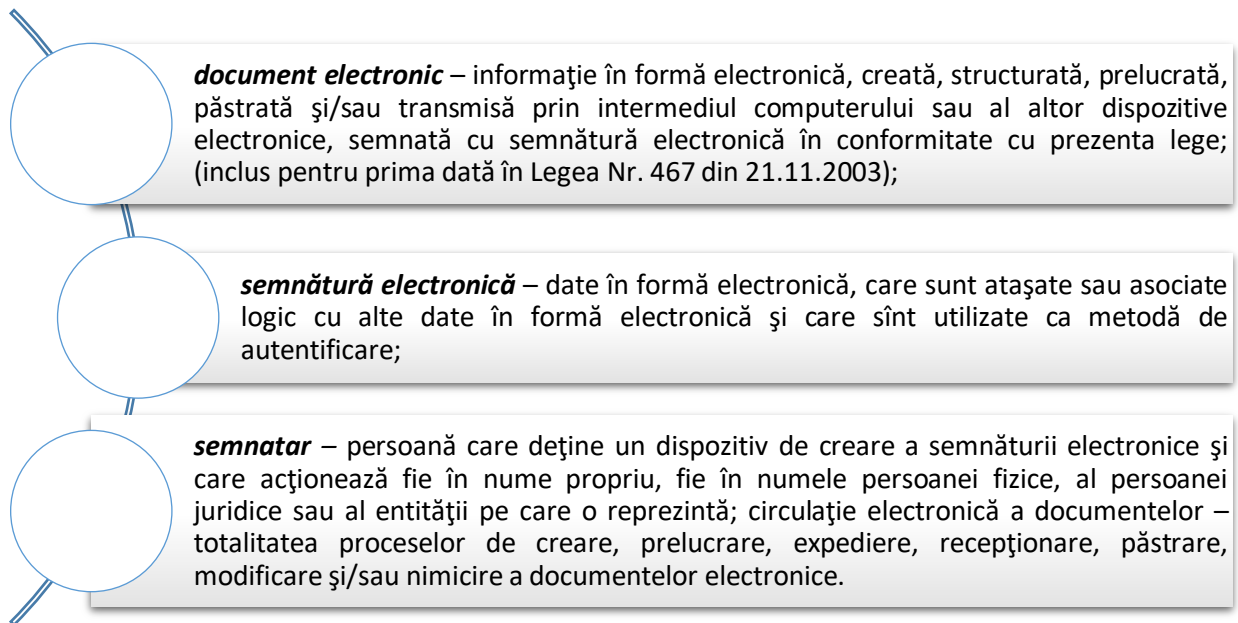
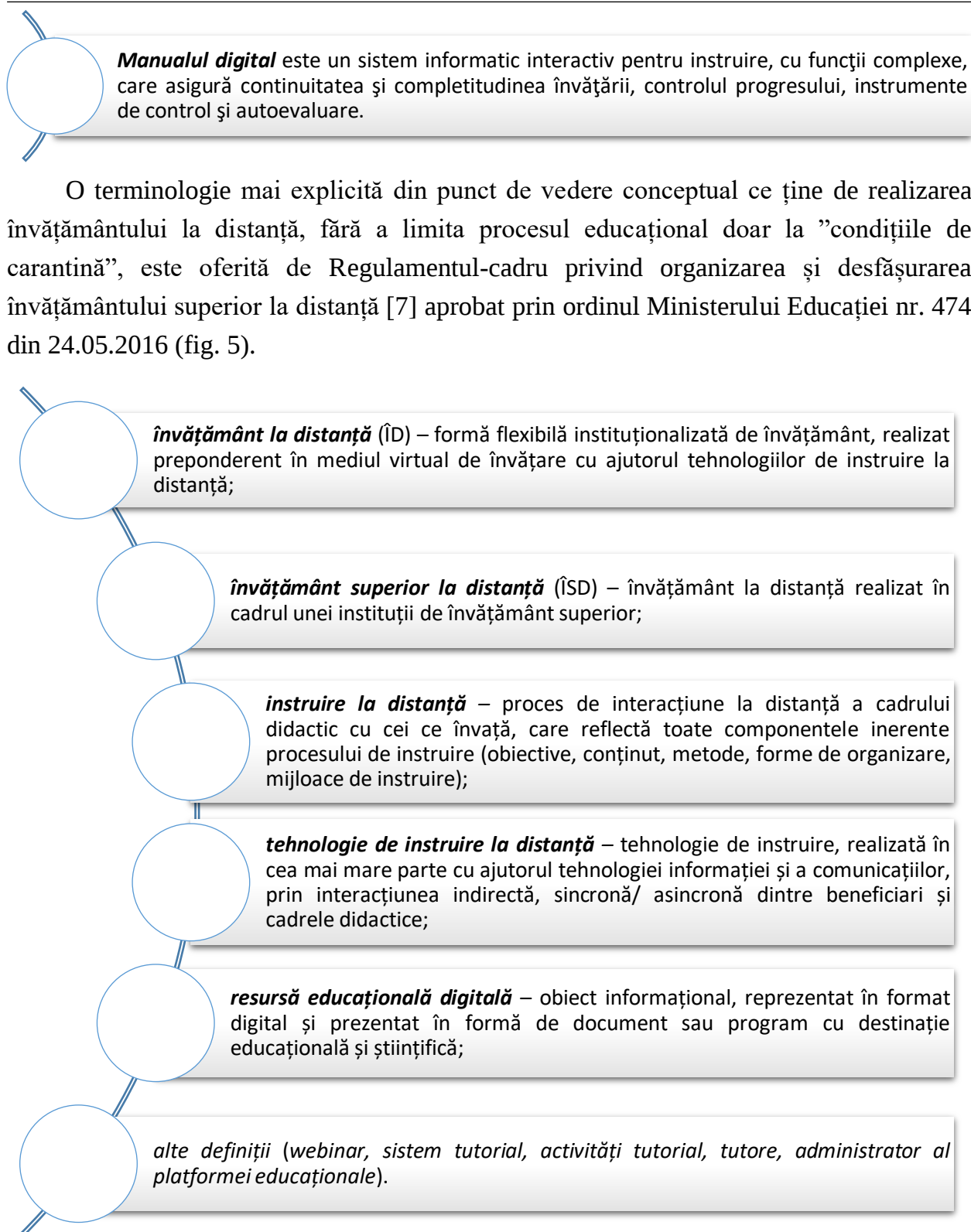

Figura 4. Definiții stipulate în Legea nr. 91 din 27.06.2014 privind semnătura electronică și documentul electronic

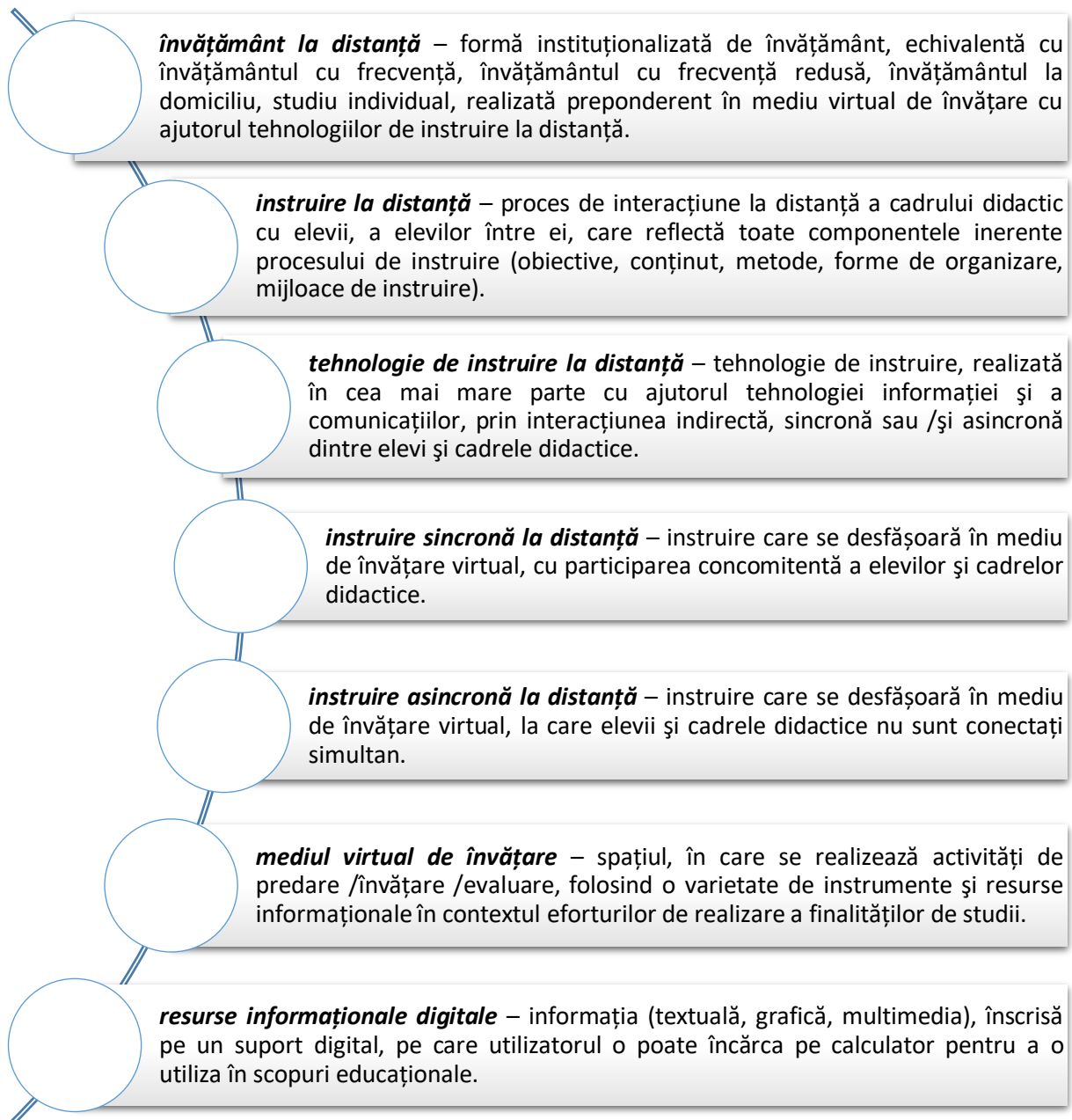
Concepția manualului digital [6], aprobată prin ordinul nr. 1215 din 22.12.2015 emis de Ministerul Educației, conține mai multe definiții ale manualului digital, derivate din cercetările în domeniului didacticii cât și clasificarea structurală a manualelor digitale: *forme digitale, ediții (manuale) interactive, manuale nativ digitale*.

**Figura 5. Definiții stipulate prin ordinul Ministerului Educației nr. 474
din 24.05.2016**

Aprobarea prin ordinul Ministerului Educației nr. 372 din 15.05.2017 a Conceptului privind realizarea învățământului primar, gimnazial și liceal la distanță a persoanelor cu dificultăți de învățare cauzate de dizabilități a fost generată de prevederile art. 27, 29, 31

din Codul Educației al Republicii Moldova. Terminologia inclusă în acest act normativ este oglindită în figura 6.

**Figura 6. Definiții stipulate prin ordinul Ministerului Educației nr. 372
din 15.05.2017**

Concepția securității informaționale a Republicii Moldova, ratificată prin Legea Nr. 299 din 21.12.2017 [9], reprezintă o viziune de ansamblu asupra scopului, obiectivelor, principiilor și direcțiilor de bază ale activității de asigurare a unui nivel înalt al securității informaționale a Republicii Moldova și include un set de definiții [5, art.10] precum securitate informațională, spațiu informațional (fig. 7).

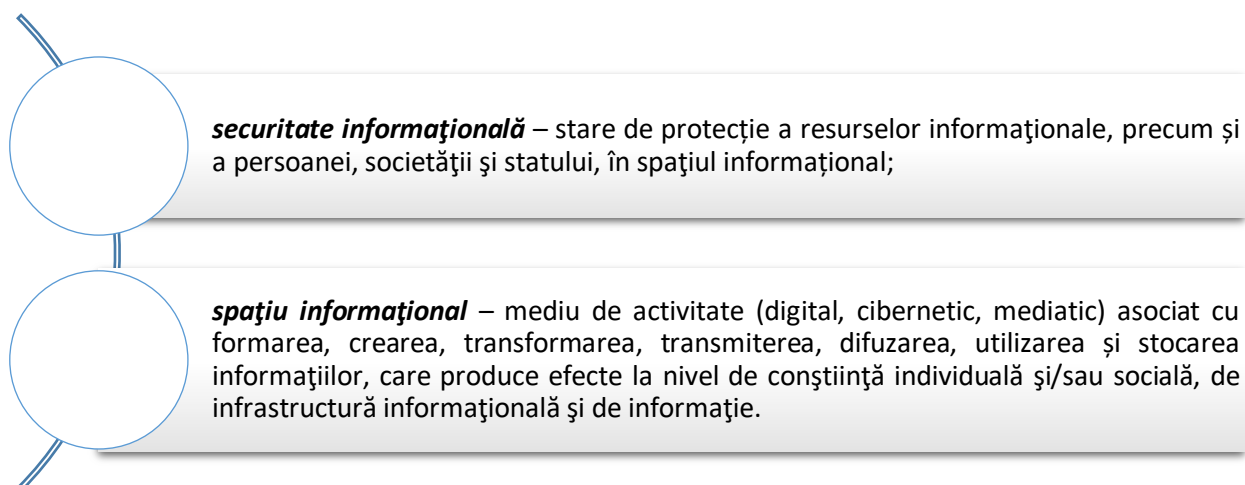

Figura 7. Definiții stipulate în Legea Nr. 299 din 21.12.2017

Biroul Național de Statistică (BNS) al Republicii Moldova pune la dispoziția utilizatorilor informații statistice oficiale din țară și include definiții referitor la TIC [10] cum ar fi: *tehnologia informației, internet, computerele personale conectate la Internet; acces la Internet în bandă largă conexiune fixă; acces la Internet în bandă largă conexiune mobile; utilizatori acces la Internet; investiții, cheltuieli și consumuri pentru informatizare; comunicații electronice; utilizator; utilizatori telefonie mobilă etc.* (fig. 8).

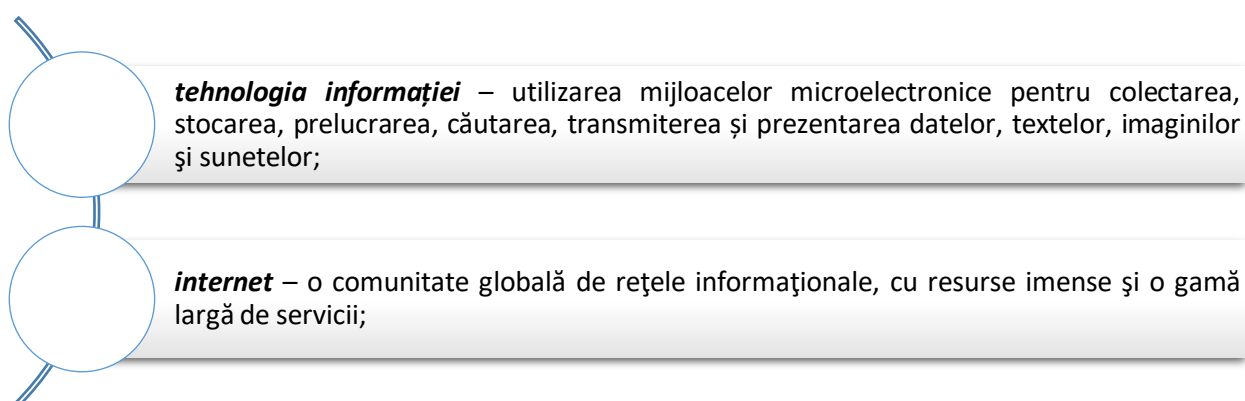

Figura 8. Definiții specificate de Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova

Metodologia privind continuarea la distanță a procesului educațional în condiții de carantină, pentru instituțiile din învățământul primar, gimnazial și liceal [11] aprobată prin ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr. 351 din 10.03.2020 include definițiile cu privire la *învățământ la distanță, comunicare la distanță, mediu virtual de învățare, resurse informaționale digitale*, alte definiții, inclusiv *forme de comunicare la distanță: sincronă, asincronă, mixtă* (fig. 9). Din definiția *învățământului la distanță* rezultă că, această formă de instruire poate fi utilizată doar în cazuri excepționale, de exemplu "în condiții de carantină".

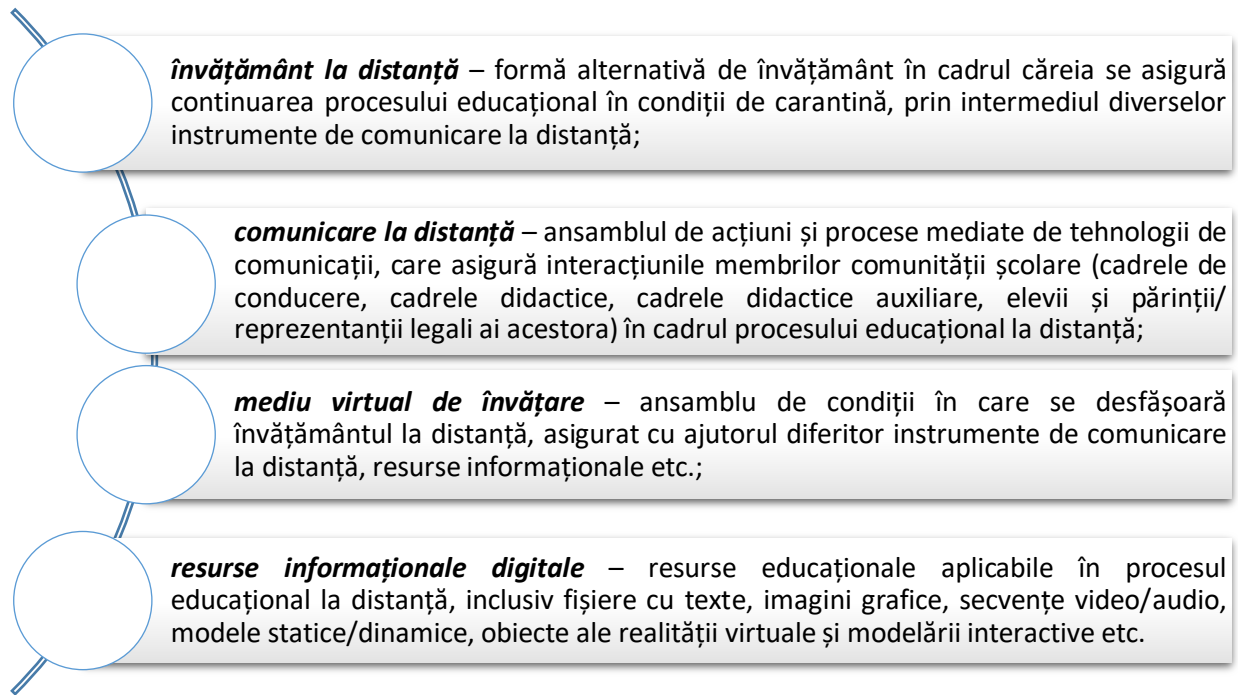

Figura 9. Definiții stipulate prin ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr. 351 din 10.03.2020

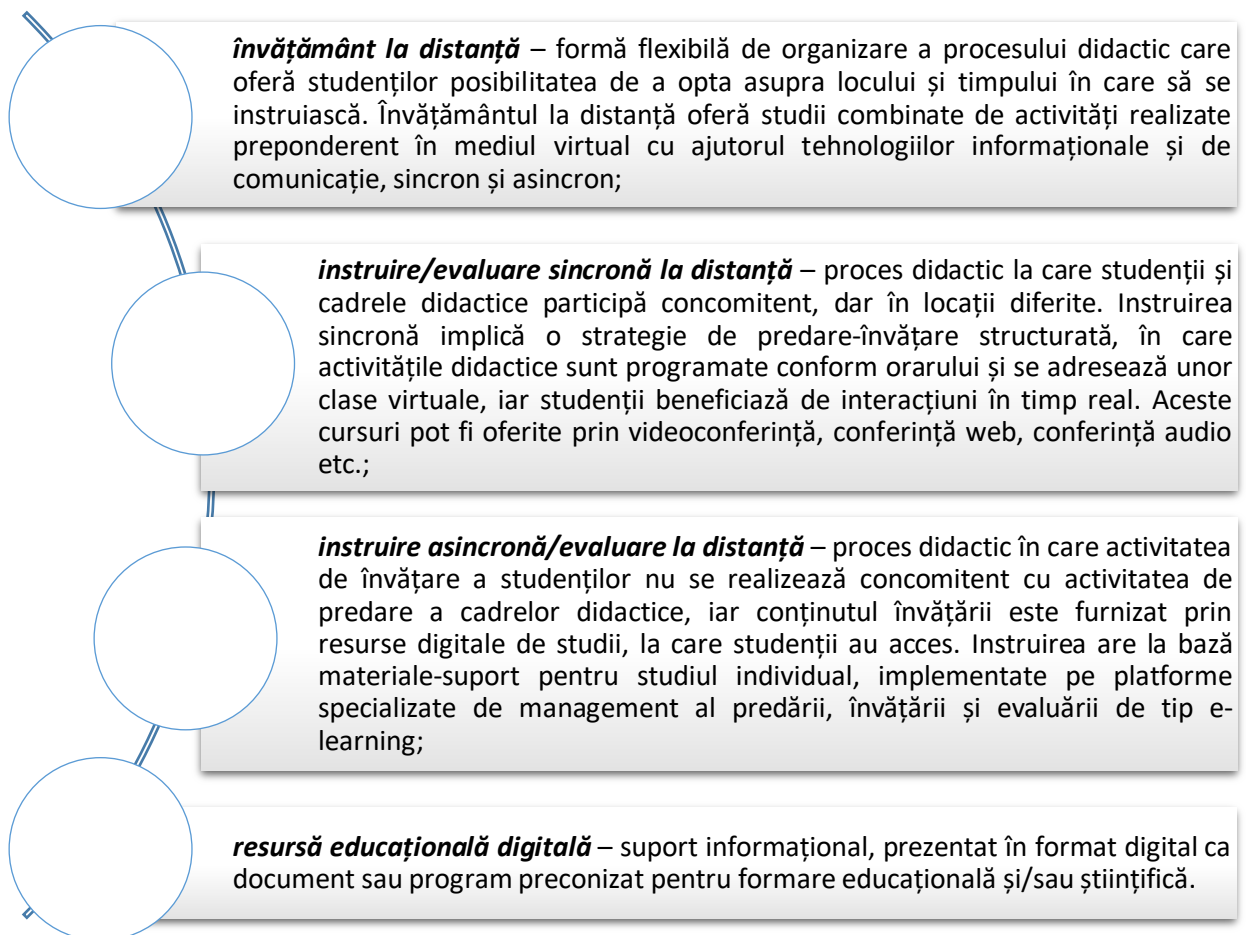

Figura 10. Definiții stipulate în HG nr. 164 din 26.03.2025

Ultimele definiții în acest sens (fig. 10) au fost furnizate prin HG nr. 164 din 26.03.2025, Regulamentul de organizare și desfășurare a învățământului la distanță și cu frecvență redusă în cadrul studiilor superioare de licență și de master [12].

De menționat că, principalele legi naționale, politici etc., inclusiv cele cu privire la educație, nu oferă definiții pentru termenii *tehnologii informaționale și comunicaționale* (TIC) și *tehnologii informaționale și comunicaționale în educație* (TICE), însă acești termeni sunt pe larg utilizați în legislația Republicii Moldova luând la bază *Glossary of Curriculum Terminology* [13].

Analiza actelor normative ale Republicii Moldova privind definirea noțiunilor din domeniul tehnologiilor informaționale și comunicaționale relevă o evoluție constantă și coerentă în alinieră cadrului legislativ național la cerințele și tendințele internaționale. Documentele legislative și strategice adoptate de autoritățile competente reflectă un efort susținut de armonizare conceptuală și terminologică cu standardele europene și internaționale, inclusiv prin preluarea și adaptarea unor concepte-cheie din documentele UNESCO, ale Uniunii Europene și ale altor organisme relevante.

Republica Moldova a reușit să dezvolte o bază legislativă complexă și bine structurată în domeniul TIC, abordând atât aspectele generale ale informatizării și resurselor informaționale, cât și dimensiunile educaționale, culturale, de securitate cibernetică și de protecție a datelor cu caracter personal. Este de remarcat faptul că în actele normative sunt clar definite noțiuni fundamentale precum tehnologie informațională, sistem informațional, securitate cibernetică, educație electronică, învățământ la distanță, resurse educaționale digitale, document electronic și semnătură electronică – termeni esențiali într-o societate digitalizată modernă.

Totodată, Republica Moldova promovează politici educaționale care încurajează integrarea TIC în procesul instructiv-educativ, ceea ce demonstrează o orientare clară spre modernizare, accesibilitate și dezvoltare durabilă. Astfel, cadrul normativ național nu doar că răspunde necesităților locale, dar este și în concordanță cu bunele practici internaționale, oferind premise solide pentru consolidarea unei societăți informaționale incluzive și competitive.

În concluzie, Republica Moldova este pe deplin angajată în procesul de integrare digitală și aliniere la standardele globale, asigurând un cadru favorabil pentru dezvoltarea tehnologiilor informaționale și comunicaționale în toate sectoarele-cheie, în special în Educație.

Articol realizat în cadrul proiectului de cercetări științifice „Metodologia implementării TIC în procesul de studiere a științelor reale din perspectiva conceptului STEAM și Inteligenței Artificiale”, codul 040101, din cadrul Programului instituțional de cercetare (2024-2027), aprobat prin Ordin MEC nr. 102 din 01.02.2024

Bibliografie

1. Codul Educației al Republicii Moldova. Online: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=130514&lang=ro#;
2. Legea nr. 467 din 21.11.2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat. Online: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=122810&lang=ro#
3. Strategia Națională de edificare a societății informaționale „Moldova electronică” aprobată prin HG Nr. 255 din 09.03.2005. Online: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=294638>
4. HG nr. 1123 din 14.12.2010 privind aprobarea Cerințelor față de asigurarea securității datelor cu caracter personal la prelucrarea acestora în cadrul sistemelor informaționale de date cu caracter personal. Online: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=16012&lang=ro
5. Legea nr. 91 din 27.06.2014 privind semnătura electronică și documentul electronic. Online: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=112497&lang=ro
6. Ministerul Educației. Ordinul nr. 1215 din 22.12.2015. Online: <https://mecc.gov.md/ro/content/conceptia-manualului-digital>
7. Ministerul Educației. Ordinul nr. 474 din 24.05.2016. Online: https://mecc.gov.md/sites/default/files/ordin_474_sin_24.05.2016.pdf
8. Ministerul Educației. Ordinul nr. 372 din 15.05.2017.
9. Legea nr. 299 din 21.12.2017 privind aprobarea Concepției securității informaționale a RM. Online: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=105660&lang=ro
10. Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova. Online: <https://statistica.gov.md/pageview.php?l=ro&idc=351&id=2269>
11. Ministerul Educației, Culturii și Cercetării. Ordinul nr. 351 din 10.03.2020. Online: https://mecc.gov.md/sites/default/files/ordin_mecc_invatamant_la_distanta_1.pdf
12. HG nr. 164 din 26.03.2025 privind aprobarea Regulamentului de organizare și desfășurare a învățământului la distanță și cu frecvență redusă în cadrul studiilor superioare de licență și de master. Online: <https://mec.gov.md/ro/content/aprobat-de-guvern-regulamentul-pentru-studiile-la-distanta-si-cele-cu-frecventa-redusa>
13. UNESCO International Bureau of Education. Glossary of Curriculum Terminology. Published in September 2013 by the UNESCO International Bureau of Education (UNESCO-IBE). – 65 p. IBE/2013/KPM/PI/01. Online: <http://www.ibe.unesco.org/sites/default/files/resources/ibe-glossary-curriculum.pdf>

Recepcionat / Received: 29.04.2025

Acceptat / Accepted: 19.06.2025

Email: globa.angela@upsc.md
gasnas.ala@upsc.md